మించుపల్లె—తెలుఁగుపొలుపు

పద్యకృతి

కృతికర్త:

నిడుదవోలు వేంకటరావు, ఎమ్. ఏ.,

ఆంధ్రోపన్యాసకుఁడు, మదరాసు విశ్వవిద్యాలయము

చెన్నపురి : 'శ్రీరామ' ప్రెస్సున ముద్రితము.
P. I. C: Q. H. Ms. No. 469—17-2-1947.

వెల రూ. 1—0—0

మున్నుడి.

పండ్రెండేండ్లనాఁడు శ్రీగంటి సూర్యనారాయణశాస్త్రి గారు కల్యాణి సంక్రాంతిసంచికలో నిందుండి కొన్ని పద్యములఁ బ్రకటించిరి. నాల్గేండ్లక్రిందట కాకినాడలో శ్రీ పీఠికాపుర మహారాజు కళాశాలా ప్రథమశాస్త్రపరీక్షావిద్యార్థులు నన్ను బ్రోత్సహించి, యిందుండి యేఁబదిపద్యములుగల కొంతభాగము పుస్తకముగఁ బ్రకటించి, యా ప్రతుల నన్నింటిని వ్యయించిరి. నాఁటినుండి యెందఱో దీనినంతటిని ముద్రింపఁగోరిరి. నేఁడు దీనిని పూర్తిగా ముద్రించి ప్రకటించుట కనుజ్ఞ యిచ్చిన ప్రస్తుత మదరాసు విశ్వవిద్యాలయాధికారులకు నేనెంతయుఁ గృతజ్ఞుఁడను.

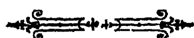
నిడుదవోలు వేంకటరావు, ఎమ్. ఏ.

తెలుఁగు పొలుపు.

కాచినవాఁడనో యొరులు కాలిడకుండ నెడందవాకిలిన్
చూచినవాఁడనో యొఱుక సోదన దీవియఁ బుట్టుగుట్టులన్
నేచినవాడనో తెలివి నించెడు వేలుపు బాసపోకడల్
ఏ చదువైన లేక తలయెత్తినకైతకు నెట్టివేరటో !

మేల్.

తెలుఁగు పొలుపు.

1. తెలుఁగు తల్లి.

ఉ. తీపును తీయముం గలుగు తేటతెనుంగను పాలువోసినన్
కూరిన కూర్మిఁ గన్నకొడుకుం బలె పెంచిన తెన్గుతల్లి నిన్
గారవ మారఁగా నెడఁద గద్దియ నొల్చ్వ మిన్కుఁ బూలకై
వార మొనర్చి కైతకద లారతి నిచ్చెద నిండువేడుకన్. 1

ఉ. కానఁగరాని పేర్మిఁ దన కమ్మని పాలను గంగరించి పూఁ
దేనియ యుగ్గుఁబట్టి తమి దీరఁగ జాజుల తొట్లఁబెట్టి జో
జో ననుఁగన్న తండ్రి యని జోడగు కోయిల పాటపాడుచున్
తానయి పెంచు నా తెనుఁగుతల్లినిఁ గొల్చెద నెల్లవేళలన్. 2

ఉ. ఏయమఁ జూడఁగాఁ దలఁపు లెక్కటి చిక్కులదారి నేఁగఁగా
నాయన! రార! తొల్లినుడి నంటులు సొంటులుఁ గల్గుప్రాఁబడిన్
బోయితి వంచు క్రొందెనుఁగు బువ్వను కబ్బపు పైఁడిగిన్నెలో
నే యమఁ బెట్టు నాయమను నింతల నంతలఁ గేల్మొగిడ్చెదన్.

ఉ. వ్రాయలవెల్లఁ బండికయి వ్రాలఁగ, నేరుపు కూర్పు పోకడల్
వాయలవెల్ల నిండి దయివాఱఁగ, మేటి తలంపు రాసులన్
తీయని వాకిళుల్ వెలికిఁ దీసి యొసంగిన తెల్గుతల్లినిన్
తీయని కైతకానికలఁ దేపకుఁ దేపకుఁ దెచ్చి మ్రొక్కెదన్. 4

చ. ఒడలి కుదుళ్ళలోన నసలొత్తిన పెన్నుసురైన మొల్క దా
కడకువ నెండ సీతునను గాలిని చూపులసోఁకులందు నొ
నిడుములఁ జెందకుండ తమినేచి తనర్పఁగ, పూలుపిందియల్
పొడమఁగ ప్రాని గట్టి తనముం గనఁజేసెడు తెల్గుతల్లియున్.

చ. నెనసిన కూర్మిచేఁ జెమరు నెత్తురుఁగా నొడలెల్ల కన్నులై
యెనయఁగ, పెంపుసేయ నొడలెల్లను చేఁతలుఁగాఁగ, పేర్మిమై
నెనసిన యట్లు నిల్వ నొడలెల్ల నెడందఁగఁ దోపఁజేయు నా
యనుఁగు తెనుంగుతల్లి తనియం గని సేయుత తెల్గువారినిన్..

తెలుఁగు కైసరి.

చ. ఎడములనాఁగి, సూది మొనకించుక చోటిడరాక, యొక్కటన్
కడలకు నొత్తి, గాలివలె కంటికి నందక, మింటిపోలికన్
నిడివి వెడల్పులేని యొకనిందుతనర్చిన నొప్పు వేలుపుం
బొడవు తెలుంగునట్టి నెఱిపోఁడిమిఁ దెల్పిరి తెల్గుకైసరుల్.7

చ. పలుకులఁ జెప్ప, చేతలనుఁ బట్ట, తలంపుల నిల్వరింపఁగాఁ
గొలఁదికి మీఱునట్టి వెలుఁగుం బొడవెల్ల తెనుంగుమాటలోఁ
గొలఁదికిఁ దెచ్చిమింటి మఱుగుం గలవేలుపు చేఁతలన్నియున్
గలుగఁగ జేసి రీతెనుఁగుఁ గబ్బపుటద్దమునందు కైసరుల్. 8

ఉ. లోచన వందు చూపులకు లోవెలిఁ గానని వెల్గుదీవియన్
వాచను వందగాఁ దెలుఁగు వాకిట నెత్తినవారు, కబ్బముల్
వాచవి తేనెచే నెఱుక పల్లియఁ బూచిన పూవుటెత్తులన్
దూచినవారు, పల్కు చెలినోములపంటలు, తెల్గుకైసరుల్.9

ఉ. కో యనునాఁటనుండి తన క్రొంజవు లెల్లను కొల్లఁగాఁ గమీ
కో యన కైత క్రొన్ననలకున్ నెలవౌ నెలమామిగున్నపై
కోయిల కైసరుల్ చివురు కుత్తుక నొత్తుచుఁ బాడి రింపుగా
తీయన తీయనై వలపుఁదేనియ లూఱు తెనుంగుతోఁటలోన్.

ఉ. ప్రాఁతయుఁ గ్రొత్త మేలికలశంబులఁ గూర్చిన కొల్లఁబోఁతఁగాఁ
చేఁతలలోన క్రొమ్మెఱుఁగు చేవలు నించినవారు, మోముపై
ప్రాఁతలలోన గల్గు నెఱవంకలుఁ దిద్దినవారు, పుట్టుతోల్
కూఁతకు నూఁతలై సుతినిఁ గూర్చెడువారు తెనుంగు కైసరుల్.

ఉ. ఊపిరితిత్తిచే నురువు లూఁదినవారలు, మింటి యింటికిన్
దాపున నిల్వఁగాఁ దలఁపు దాపను బెట్టినవారు, డెందపుం
దోపిడి కాని తుందుడుకుఁ దూల్చినవారలు; నెంప ప్రోవులో
చేపినవారు, కూరుముల చిక్కనిపాలను తెల్గుకైసరుల్. 12

చ. మినుకు మినుక్కురంచు కొడిమిక్కిలి గట్టుచు, మేనిగూటిలో
కునుకు చెడం దకుంచియనుఁ గూర్చిన నూనియ మాఱుబొట్టులన్
మనుగడ జోతి డాలెగసనం జనఁ ద్రోసిరి నిండు వెల్గఁగా
మనుగడ పొత్తమెల్ల పలుమాఱులు విప్పిరి తెల్గుకైసరుల్.

ఉ. కల్ల నిజంబుగాఁగఁ గనుకట్టుచు, తొమ్మిది చిల్లిబొందిలో
కల్లడిగాఁగ నించి తమకం బనునీటిని, మేని చేనిలో
పొల్లలడంచి, పెన్నుసురు ప్రోవుల నూర్చుచు, మాఱురూపులై
చెల్లని నాణెముల్ తిరుగఁ జెల్లఁగఁజేసిరి తెల్గుకైసరుల్. 14

చ. కుదురుగ మింటి వీదియరుగుం బడి వేలుపు టొజ్జపజ్జలన్
కొదవడకుండగా నొడలికూర్పగుపొత్తము నెల్లచక్కఁగాఁ

జదివిన తెల్వి నిగ్గు వెయి చాయల పాయలు వాఱునట్లుఁగా
నెదగుడి తాన దీవియల నెత్తినవారు తెలుంగుకైసరుల్. 15

ఉ. గుత్తఁగఁగొంటి నొక్కయెడఁగూర్చినవానినిఁజూడరండటం
చుత్తులయొత్తిడిన్ మెఱుఁగులొత్తఁగఁజూపుచు తెల్గుకైసరల్
గుత్తపుఁ గట్టుచే నొడలి కూర్పునఁగల్గిన నూఱురేకులన్
చిత్తరులెల్ల నమ్ముదురు చెన్నుఁ దలిర్ప దెనుంగుటంగడిన్.

ఉ. చిత్తరులెల్ల వ్రాసి రఱచేతను కన్నులు గల్గునట్లుగా
నుత్తుల నెల్లఁ జెప్పి రస ముప్ప యనంబుగ, పూలపాన్పులన్
కత్తులబోనులోన మరికం గనఁ జేసి రనుంగు చేతిచే
పొత్తులదారమున్ బ్రదుకుపూసలు గూర్చిరి తెల్గుకైసరల్.

ఉ. ఒంటమి నింటరంపు నెమరొత్తుల నాడెడికూర్మి యాటలో
జంటతనంపుసందడుల జాతినసొమ్ము మెఱుంగు వెట్టుచున్
కంటువనంబు వోవఁగ జగాజిగితో కడవన్నె దెచ్చుచున్
దంటలుగాఁగ నీ తెనుఁగు నాఁటను నిల్పిరి తెల్గుకైసరుల్. .8

ఉ. మున్నుడి పెంపులెల్ల మునుమున్నుడి వోవని వేల్పుబాసలో
వన్నెల చిన్నెలం దెలుఁగువాడికఁ గాఁగ నొనర్చి రింపుగా
క్రొన్ననఁ గొమ్మచేవ నొడగూర్చినవారలు మేలి తెల్విచే
కన్నడగించువాని నెద కన్నడిఁ జూపిరి తెల్గుకైసరుల్. 19

చ. బ్రదుకను నెత్తపుం బలకపై తగుపారె లొడళ్ల వాకిళుల్
గదియఁగ నన్నెపున్నెములు గా నొడఁగూర్చిన రెండునట్టులున్
పదిపదులైన పెన్నుసురు పందెము లొడ్డుచు, మేనిపీఁటపై
పదిలపుజూద మాడు పరిపాటిని దెల్పిరి తెల్గుకైసరుల్. 20

చ. వలపులు నించునట్లు చలువల్ వెదఁజల్లెడు పండువెన్నెలల్
వలపులు నించి మేనిచెలువంబునఁ దెమ్మెర లొప్పునట్లులన్
నిలుకడఁగల్గి క్రొమ్మెఱుఁగు నేలపయి న్నడయాడునట్లులన్
తెలుఁగునఁ జాటుకైతలను దీర్చినవారు తెలుంగుకైసరుల్.

చ. మురుపుగఁగమ్మతావులుగములొల్కనుతావులనుండివచ్చి, లేఁ
బోరలను ముద్దుపెట్టి యెడ పుప్పొడిరాలిచి తీవకన్నెకున్
మెరవడి నెల్ల నించి మెలమెల్లఁగ నెల్లర మేలుకొల్పు తె
మ్మెరలు తెనుంగుతోఁట నెలయింపుఁగ నించిరి తెల్గుకైసరుల్.

చ. దిరిసెన పూలపానుపుఁగ, తేనియవాఁగుగ, మించు చల్వరా
యరఁగుగ, వేర్మియూటలనునంటిన కాలువగాఁగ, కబ్బపుం
సిరిజవరాలి సోయగపు చిన్నెలకున్ నెలవైనయట్లుగా
యరలఁగఁజేసి రీతెనుగునందున కైతల తెల్గుకైసరుల్. 23

ఉ. సొన్నపువన్నెదిన్నియల చుక్కలపూఁబొదరింటిలోపలన్
కన్నెమెఱుంగుటల్లికల గట్టితనంబున మించు త్రాళ్లచే
క్రొన్నెలవంకకొమ్ములను గూర్చిన యుయ్యెలలోన మించు చా
ల్గొన్న తెఱుంగుతో తళుతళుక్కని యూఁగెడు తెల్గుకైసరుల్.

సీ. ఆనక వేలుపుందేనియ తరితీపు
చవి యిట్టిదని చెప్పఁజాలువారు
అంటక తొలుకారు టుందంపు క్రొమ్మించు
తళు కిట్టిద యటంచుఁ దెలుపువారు
చూడక యెల్లరఁ జొక్కించుమరు మించు
సొగ సిట్టిద యటంచుఁ జూపువారు

వినకయు చదలేటి వెల్లువలోపలి
జలజల యులివునుఁ దెలుపువారు
మూఁడురూపుల మొదలైన మొదటిరూపు
వలఁకువలు మించ నెదయను పలకమీఁద
చిత్తరువువ్రాయు వన్నువ చేవవారు
తెనుఁగు కైసరులను తలఁపునకుఁ దెత్తు. 25

సీ. విలువఁగట్టినవారు వేల్పుటంగళ్లలో
నిలవైన తొమ్మిదినెలలపంట
వెలుఁగఁజేసినవారు వినువీటివీదిలో
కబ్బంపు లనియెడికాఁగడాల
అఱుఁగఁదీఁసినవారు తఱచైనకైతనా
దలముగుగందంబు తలపుసాన
మెఱుఁగుఁబెట్టినవారు మేలువేలుపుసొమ్ము
తరకటింపుల మేలి యొరయికలను
అలఁతి వలఁతిఁగ, నిందునందులను, లోన
వెలిని బయలున నెక్కటి వెలుఁగు నెల్ల
పలుకులో నిల్వరింపఁగ వలఁతులైన
తెలుఁగుకైసరులను తలపులకుఁ దెత్తు. 26

సీ. ఆణిముత్యాలతో నలవేల్పు తేనెతో
మంచుతో, మేటిరాయంచతోడ
పాలతో, సెన్నగరాలతో, వెన్నెల
జాలుతో కొన్నెలరాలతోడ

చుక్కతో, కపురంపుముక్కతో, జేజేల
యిక్కతో, మంచుటచక్కితోడ
నవ్వుతో, విరిమల్లెపువ్వుతో, తెఱగంటి
బువ్వతో పలుకుల యవ్వతోడ
నీటితోడను పాలమున్నీటితోడ
వెండితోడను, నలవెండికొండతోడ
తెలుపుగలవాని నెల్లను గలయఁగూర్చి
తెలుగుకైసరి తనపేరు తెలుపుకొనును. 27

తెనుఁగు కబ్బము.

సీ. నిండువెన్నెల తెలినిగ్గంత యొక్కచో
కరువునఁ జోసెడు గట్టితనము
పాలమున్నీటపైఁ బడునలలను దెచ్చి
గండరు వొనరించు నిండుదనము
పలువన్నెరూపురేకల నుట్టిపడునట్లు
చిత్తరువులు వ్రాయు చేవఁదనము
విన్నవాఁకఁ జెలంగు పెన్నురువంతయు
నొక్కరూపునఁ జేర్చు నొఱపుఁదనము
చూచినదియెల్ల నొకక్రొత్తసొగసుఁదోప
చూడనిది యట్లు చూపెడు నూటిదనము
తెనుఁగుమాటల నిమిడించు తెఱవుగనిన
కైసరులకబ్బములు తొల్లి వాసి గాంచె. 28

చ. జిలిబిలిసేఁత లొంటిపడుసిగ్గులు తగ్గులు పేరజంపుట
గ్గలికలు, వింతవింత నెఱగారవముల్, నెఱజవ్వనంబునన్
కులుకు మెఱుంగుఁజూపుతళుకుల్ బెళుకార తెలుంగుకబ్బముల్
పొలపములైనక్రొత్తవలపుల్ తలఁపుల్ సొలపుల్ వెలార్చెడిన్.

క. సుడులబెడంగును, నడకల
యొడికము, వడివడితనంబు నుడివోవనికూ
ర్పడరించు చదువుచదురును
కడివోవని తలఁపు తెలుఁగు గబ్బపుఁదొడవుల్. 30

ఉ. ఏను తెఱుంగు టించుఁక నెక్కటి తీపులు, రెండునాల్గులో
దేనియ లెల్లఁబట్టి పడఁ దేర్పులు, కమ్మని యూర్పుదావికిన్
పూనకముల్ తెలుంగుఁ బొలుపుంగలగబ్బము లెల్లయొప్పెడిన్
జానగుపల్కు చాన యరజాఱుసిగన్ విరజాజిపూవులై. 31

ఉ. గాణలు కైసరుల్ తెనుఁగు కైతల తీవెలసూటి మీటుచో
గ్రేణి యొనర్చుచుం బలుకరింపుచు నుండు తెనుంగుకిన్నరల్
రాణఁ దలిర్ప, పల్కుజవరాలి మెఱుంగు తుఱుంగలించునో
డ్డాణపుపైఁడిమువ్వఁగడలొక్కను మవ్వములైనసవ్వడుల్,

ఉ. ఆణిమెఱుంగులో తెలుఁగుటందపువ్రాలను గ్రాలుజిల్గులన్
పోణిమి మీఱఁగాఁ దలఁపుబొందున, గంటపుసూదికుట్టుచే
రాణను పల్కులేమ తెలిరంగు సురంగుచెఱంగునందు సూ
యాణముగాఁగఁ గబ్బముల నాదట నల్లిరి తెల్గుకైసరుల్. 33

ఉ. అందము చందముంగలుగు నచ్చతెనుంగు బెలుంగులింపగున్
చెందవ విందుకందు తొలిచిందినచిందులు పల్కులేమకున్

కుందును కందు లేని తళుకుందనమందిన కుందనంబునా
నందియలందు పొందికల నందిన దందడులైన సందడుల్. 34

ఉ. నాలుగుత్రోవలైన పదునాలుగువిద్దెల పూవుఁదోఁటలో
వేలుపు బాసచెల్లెను జవింగొను దోరపుబండ్లు, మేల్పువుల్
జాలయినట్టి కబ్బముల జక్కర లెన్న తెనుంగుఁగబ్బముల్
వేలుపుబాస పాల్కడలి వెన్నలుగావొ తలంచి చూడఁగన్.

చ. నెఱతన మొప్పగాఁ మనికి నిండుదనంబును రూపుకోపులన్
కఱ విడిపోవఁగాఁ దెనుఁగు గబ్బపుటద్దమునందు చూపుచున్
తెఱపి యొకింత లేని విసు తెన్నున చుక్కల లెక్క వెట్టెడిన్
ఎఱుకువమీఁదగాక తలమే తెలియంగ తెలుంగుకైసరిన్.36

క. చవిలేని బ్రదిమిపండ్లను
చవు లూరెడునట్లు చేసి జగముంగడిలో
తపినవెలజాడ గనఁగా
కవి చేసెడు గాదె తెలుఁగుకైసరి యెపుడున్. 37

తెనుఁగు బాస.

సీ. తీరుతీయంబులై తేటతెల్లంబులై
చెలువాఱునట్టి పల్కులమెఱుంగు
ఆణిముత్తెంబులై యపరంజిమువ్వలై
కనుపట్టువ్రాల చొక్కపు మెఱుంగు
ఉడివోనినుడువులై కడివోనితలఁపులై
పోడిమి మించు కూర్పుల తెఱంగు

చదువుల కుదురులై చదురుల కిరవులై
పాటిల్లు తొంటికబ్బపు హొఱంగు
పుట్టుతేనియపోలిక నిట్టలంపుఁ
దీయఁదనమున బాసలదీటు గనక
నాఁటుపలుకులలోపల నాడెమైన
తెనుగుబాసయు మాకెల్ల తెలివు నించు.

గీ. దినుసులందెల్ల మిగుల మెత్తనివి పూలు
పూల మెత్తన దిరిసెనపూవు జాతి
దిరిసెనముకన్న మెత్తన తెనుఁగుబాస
తావి యుందిగాదె మెత్తని తావులకును.

తెనుఁగు కైత.

సీ. చదివినకొలఁదియు చవులూరఁ జేసెడు
పలుకుచే బెట్టువీనులకు విందు
నాఁటినకొలఁదియు న్నాటలకూరుపు
నొడలగగుర్పాటు నొదవఁజేయు
తెలిసినకొలఁదియు తెలివి వెల్గును నించి
మఱకువ చీకటిమాయఁ జేయు
తఱచినకొలఁదియు. దలఁపుతీపుల నించి
హాయిదా నెదకుఁ బెంపారఁజేయు
వెన్నెలం దేల్చినట్టుల, విన్న వాఁక
నీట వ్రాల్చినయట్లు, పన్నీరఁ జల్లి
కప్పురము గప్పినట్టుల, గడనమీఱు
తీరుగల్గిన దొకటి మా తెలుఁగుకైత.

మించుపల్లె

ఆ. వె. అనఁగ ననఁగ నొక్కయగ్రహారంబులో
బాపఁ డొకఁడు లేమి బాపుకొఱకు
నిన్ను నాశ్రయించి యేనుఁ గెక్కినయంత
సిరినిఁ బొందె దానిఁ జెప్పవాఁడ. 1

ఉ. శ్రీరమణీయమై పుడమిచేడియ దాల్చినయాణిముత్తెపుం
జేరనగం గళింగమునఁ జేరనఁ జెంపగు లాంగలీనదీ
తీరమునందులం దనివితీరని సంపదకుం బదమ్ముచిం
తారహితంబు పల్లె జనితాజనతాదురితాపహారమై. 2

చ. సరములఁగూర్చుముత్తియపుఁజాలులలీలగృహంబులన్నియున్
దిరుగులు లేక నేకగతి తిన్నఁగ కన్గవచూపుమేరఁగాన్
సరి సిరుప్రక్క కాల్నడలు చక్కనిదారపుఁ బోగులౌటచేఁ
బరగును మించుపల్లె యలపంటవలంతి లలంతిపోలికన్.

ఉ. క్షీరసితోపమాన, సమశీతలతాలఘుతాచ్ఛతాగుణో
దారయు నైన వారిఁ జెఱువందులమిన్నులు దర్గినట్లుగన్
తీరము నిండి యొప్పు నవనీసతిమాతయుఁబోలె జీవనా
ధారము గాగ పల్లె కమృతంబు ఘటంబుల నించెనోయన్. 4

చ. తెలినునుపారిగోడలును తీర్చినమిద్దెలు, రచ్చపట్లు, పం
చలును నిగారముంగలుగు నల్పుమెఱుంగు టరంగులిండ్లలో

మించు వత్తై
కులసతిపూజకుం దులసికోటయుఁ గోష్ఠములాలమందలున్
కలిమి నెలంత కాపురముఁ గాఁగను పట్టుగృహంబులచ్చటన్.

క. గాదెయు బోదెయు గేదెయు
వేదనినాదంబు హోమవేదికయావుం
బూదయు, పాదును, బాదుక
లేదని కన్పట్టుగృహము లేదచ్చోటన్. 6

క. నీరామనికామెతలై
గారామున పెంపుగనిన కల్పకతరులై
ఆరామ వృక్షములు నీ
తారామనుఁగోరు కన్నుఁదమ్ములవిందై. 7

క. వలరాచవారిధనుశర
ములకల్లైనలకును నిదియ నునుమనఁ జెఱకుల్
దలిరులు, తుమ్మెద లెసగేసఁ
బొలముఁల నెలమావులందు బూవుందోఁటన్. 8

క. ఊరికి నీశాన్యంబున
గౌరీశ్వరునాలయంబు గన్పట్టును బి
ల్వారామమధ్యమున కర
వీరనాఁగలింగ పుష్ప వితతులకిరవై. 9

గీ. అగ్రహారంబు నైరుతి నలరుచుండు
సర్వతోముఖయాజియజ్ఞస్థలంబు
దక్షిణంబున పృథు(నింబవృక్షవాటి)
గ్రామదేవత పోలమ్మ కాపురంబు. 10

గీ. రాచ పెన్బాటప్రక్కను రావివేప
గచ్చుదిమ్మను నంటినరచ్చరాయి
పేరుకడకల్లు నప్పనప్రెగడబుగత
గారిలోఁగిలి కెదుటి బంగారపీఁట. 11

క. మిత్తి కెఱయైనపతి సతి
యత్తమిలుచుఁ బసుపుచీరె నగ్గిఁ జూపెన్
సత్తెమున నుత్తరంబున
కొత్తడిముడినాగమాంబ గుండము తనరున్. 12

గీ. పైవగుసఁ దీర్చికట్టిన,పఱపుటిండ్ల,
పెరటిలోఁ గ్రొత్తనాఁటిన మిరపచేను
కంద, బచ్చలి, నీటివంగలును, చేమ
పెండలము దుంపకూర మళ్లుండు మెండు. 13

గీ కాఁకరయు బీర పొట్ల యాఁగాకరయును
దొండ యాదొండ నేదొండ మెండుకొనఁగ
దోస మూఁడురకంబులు, తోఁటకూర
యాఱురకములు నచ్చట నలరుచుండు. 14

గీ. పెరట గృహాలక్ష్మి నీరాడఁ బెట్టినట్టి
ముదుసు నను చాయపసుపు చేముద్దలనఁగ
నూత పళ్లెంబు చెంగటి గోతిదరిని
నిమ్మలును దబ్బపండ్లును నిండియుండు. 15

గీ. ఆనలం గొమ్మలం జెలువారుపాదు
లలముకొనియున్న పందిళ్ల చలువనీడ

ప్రొద్దుపొడిచినతోడనే చద్దిగూడు
గుడిచి మాట్లాడుదురు బాలకులు సతమ్ము 16

ఉ. ప్రొద్దున పాలనుం బిదికి బూదలనమ్మలకప్పఁజెప్పి వే
చద్దుల మెక్కి పచ్చికలజాయల గ్రొమ్ములమేఁపుచుం బులుం
బొద్దులు గట్టి నెత్తినిడి ప్రొద్దటు వ్రాలకమున్న గోవులన్
దద్దయు తోడి తెత్తురు ముదంబున నచ్చటి యాలకాపరుల్.

ఆ. వె. తలకు చుట్టగుడ్డ, మొల గోచి, యొంటట్టు
చెప్పు, పెద్ద బాణచేతికఱ్ఱ
మంటికడవ, నులకమ్మంచంబు, పూరిల్లు
నూరిగాచునట్టి (బ్రోరికి కగు.) 18

గీ. అప్పునేతఁలు చేయమి, గొప్పకొఱకు
తప్పుదారులు ద్రొక్కమి, ముప్పుతఱిని
త్రిప్పటలు లేనిమనుగడ నొప్పుజనుల
కుప్పుతోఁగూడ తొమ్మిదియుండు నచట 19

సీ. అరుణోదయంపు బంగరుచాయపసుపు మై
నిగ్గుల కొకవింత నీటుగూర్ప
మెఱుఁగు లీనంగ దోమినరాగిబిందియ
భుజహేమలతికకుఁ బూవుఁగాఁగ
కైవంపునున్న (నీర్కావిమడుంగులు)
చేదమ్మి కొకవింత చెలువ మెసఁగ
ఒడలంటు బిగిగట్టు తడిబట్ట నెమ్మేని
పొంకంబు బింకంబు పొలుపుఁదెలుప

పసుపు పారాణిపాదముల్ పల్లవింప
నడుము లల్లాడ నొయ్యారి నడకతోడ
జలముఁ దెత్తురు పంచయజ్ఞముల కచటి
తలిరుపాయంపుసోమిదమ్మలు సతమ్ము 20

గీ. తెల్లకాటుకఁ బోలినకల్లబొల్లి
వెల్లిపూఁతల నెఱుఁగరు వెల్లఁద్దు లచట
మిసమిసల నీను(మైజిగి)నెసక మెసఁగ
బసను మించెడు నునుఁజాయ పసుపుగాక 21

ఆ. వె. వింత యంచు(నొడలు వెల్లడి యగుమంచు)
జిలుఁగు వలువ లెఱుఁగ లలరుబోండ్లు
పడుగు పేక గంజిపదనిడ తెఱచగు
గువ్వయంచు ముతుకకోక గాక 22

ఆ. పుట్టునాటిచెలువు యుట్టిపడినయట్లు
కట్టు బొట్టు జుట్టు గడనమీఱ
పుట్టి నింటకాలు మెట్టినయింటను
గుట్టు మట్టు మీఱ కొమిరె లుంద్రు. 23

ఆ. వె. ఒడలు నిండబట్ట, మెడనిండ నగలును
కడుపునిండ పిల్ల కలిమిగలిగి
మొగము నిండ పసుపు ముతుక కుంకుమబొట్టు
ఇల్లునిండు నైదువెల్లనిండు. 24

సీ. ముడి ముచ్చటలు వాలుజడలతీరులు లేని
నడుపాపటలచుట్టు జడలబలువు

కొనవ్రేలి మెదపుల గొనలఁదీరిచినట్టి
రకమైన కొయ్యకాటుకలనలువు
ఎడలేక, విడివోక, మెడపట్టు మడిపట్టు
పైఠిణీ మోఁచేతికట్టుబిగువు
కట్టుకొంగులకూర్పు కడకొంగు చేర్పుల
నెడమపైఁటఁచీర నెసగు మురువు
గీ. ఒయ్య నొయ్యన నొయ్యార మొప్పు నడవు
తియ్యతియ్యని మాటల తేటనగవు
గిలుకు గిలుకను కాలి యందెలలయుగివు
తెలుఁగు నాటను నాపల్లె చెలువ చెలువు 25

గీ. పాతరలఁ గల్లు మేలిడంపకపుఁ బ్రాలు
చేతిమీఁద చుఱుక్కను నేతిజాలు
చేతమును చల్లఁజేయు మజ్జిగలు, పాలు
బ్రాతిగా నిచ్చు నాలునా పల్లెపాలు. 26

గీ. అడుగడుగునకు నోగిర మెడముగాఁగ
నుడుకగు కషాయపానీయ మొదవ దచట
పేయమై కవ్వమున వెన్నఁ దీయఁదీయఁ
దీయనైనట్టి మజ్జిగ తేటగాక. 27

గీ. ఒడలుచెడి (గడన) యొల్లను (కడకుఁ) దెచ్చు
నుడుకు నీరంపు వింత త్రాగుడులు లేవు
మల్లెపూవట్లు మొల్లమై చల్ల నగుచు
తెల్లనైనట్టి తరవాణి తేటగాక. 28

గీ. లోన సీతును పై వేఁడి నూనుకతన
మండు వేసవి నైనను మంచునీరు
మధ్యమధ్యపానీయంబు మాఱుకొనరు
కడితఱిని గొనుకుడినీరుగానిజనులు 29

ఆ. వేళపాళ, వీలుచాలు లే కిచ్ఛమై
కొనఁగఁ దినఁగఁ ద్రాగ ననువుగాఁగఁ
జేర నచట లేవు చిఱితిండియంగళ్లు
రంగునీటికమ్ము నంగడులును. 30

ఆ. ఉడుపుపైని యుడుపు, యుడుపులో నుడుపును
మెడల, నొడల, తొడల, నడుగులకును
తొడుగు లంటి యుండు తొడుగు లచ్చట లేవు
కడకు నెండ వేఁడి నుడికిపోవ 31

ఆ. తలకు నెండతఱిని తడి యంగవస్త్రంబు
చలికి జమిలినేత జంటబట్ట
మొలకు నేడుమూర్ల ముతుకపంచెల చాపు
గలుగఁ జాలు జన్నిగట్టులకును 32

క. మడి ప్రత్తి నిడిచి కదురున
వడికినరాటంపునూలు పదనిడియల ద్రొ
క్కుడుపలక నేఁతబట్టల
పొడమించుచు కట్టువారు పుణ్యులు గారే 33

గీ. మిట్టుపల్లంబులౌ తలమీఁదిజుట్టు
మిగులఁ గాఁగ త్తిరించిన మీసకట్టు

మించు పత్తై

అసదుగాఁ బొసగింపని యట్టిబొట్టు
గడనసేయునె బ్రాహ్మణగౌరవంబు

సీ. లక్కపెట్టుచు కుండలములలో బంగారు
చల్లఁగా లాఁగు కంసాలి యొకఁడు
మక్కువెట్టుచు మంచిమానిచేవను రూప
డంచెడునట్టి వడ్రంగి యొకఁడు
తుక్కువెట్టుచు మంచిదూదిగాఁ బఱపును
దీర్చెడు నట్టిదూదేకుఁ డొకఁడు
ముక్కువెట్టుచు చర్మమును నెల్ల లాఁగి చె
డావులు చేయుగొడారి యొకఁడు
రొక్కమున కయి నాలుక టక్కువెట్టి
నిక్కమును దాచు సాకిరి యొక్కరుండు
లెక్కకైనను నాయూర లేఁడు దాన
నక్కపై చేయినిడి ప్రజ పోయిఁ గంద్రు.

సీ. చేతిజిడ్డంటిన చెల్ల దీరూపాయి
నోటు నాకేలని నూనెవాఁడు
మడిచికట్టిన చిర్గి మాఱ దీ రూపాయి
కాకితం బేమని కల్లువాఁడు
కరవాకకోమటి కట్టు కోఁడీబొమ్మ
చీటి నాకేలని సేద్యగాఁడు
నగదుకై పనిచేసినాను యీముద్దర
బొమ్మ నాకేలని పూటకూలి

కాగితమె గాని రూపాయి కళ్లబడదు
చేయనిక వెచ్చమనుచు మా నాయనమ్మ
యనెడు మాటలు వినఁగ రా వచట, విన్న
కంగుకంగను బరువు రొక్కంబుధ్వనులె. 36

గీ. ఇల్లరికి పుల్లరికి గల్లు నల్లరులును
అంగడినిగల్లు చాకలి మంగలియును
ముంగురులుగల్లు బాపన మొగముసిరులు
మందునకు నైన నాపల్లెయందు లేవు. 37

గీ. పచ్చిపసు పల్లమును మాసుపత్రి వసయు
దుంపరాష్ట్రము మొదలి వస్తువులు ప్రోది
గల కుదుళ్లను ముసలమ్మ లెలమిఁ బెంత్రు
పాలపాపల కుపయోగపడు నటంచు. 38

గీ. ఎడము లేనట్టి కాన్పు లేటేట గలుగ
కడుపుతీపిని కడివోని గారవమున
కడవటికిఁ బెంచులేగాని కాన్పు మగిడి
యుడుగుతీరు లెఱుంగనియువిద లచట. 39

గీ. కడుపు నిండఁగఁ గలుగు దంపుడుల ప్రాలు
ఒడలు నిండంగఁ జాలెడు వడకునూలు
కడవలకు నిండఁగలుగు మీఁగడలపాలు
కడగలుగుపల్లె మనుగడ గనుటె చాలు. 40

గీ. "చదువుసాములు గలిగిన బెదరులేదు
కదురు కవ్వంబు దిరిగిన కఱవు లేదు

మించు పల్లె

కుదురు కూరిమి గలిగిన కొదువ లేదు
పదుగు రొకలైన నెన్నఁడు భయము లేదు". 41

గీ. అనెడు మాటలకా పల్లెయందు గలుగు
ప్రజలజీవితసరణి యర్థంబుఁ దెల్పు
దోరసీని గంటమును నొకేటిరుగాఁగ
నడపు నప్పనమంత్రి యున్నట్టికతన. 42

ద్విపద. ఆపల్లె యొక యగ్రహార మొకథను
ఈపైని వినిచెద నింపుగా వినుఁడు. 43

క. బడిబాపఁడు, గడితేఁడం
గడికోమటి మడినికాపు గలిగెడి తొలిక
ట్టడిచేఁతల నడకలచే
నడరించుంగాదె యగ్రహారం బెపుడున్. 44

క. అడి త్రావుడైన, పఱదల
యొడనైనను, కిత్తు నంటు నెడరున నిడుమల్
ఒడుదొడుకు లేని మనుగడ
నడరించుంగాదె యగ్రహారం బెపుడున్. 45

క. తెలినీరును, తలిరాకును
వలితెమ్మెర లెలరువలువ వలసిన కుడుపుల్
తెలినుడులును, తొలినుడునులును
నలరించుంగాదె యగ్రహారం బెపుడున్. 46

క. అడలడివో కడుమే లం
దెడు నాబారాబలావతీ పద్ధతినిల్

మడి, గుడి, బడి, గడి, నంగడి,
నడరంగాఁజేయు నగ్రహారం బెపుడున్. 47

ఆ. పుట్టుపెంపు మాపి పెట్టుపోతలపెంపు
పట్టణమున గుట్టుమట్టు చెఱచి
మట్టమునకుఁ దెచ్చు మనుగడ గలుగు దుః
ఖంబులేని యగ్రహార మలరు. 48

గీ. ఆ యకరమున బ్రాహ్మల నాయవార
మెత్తి పంచాంగమును జెప్పి, యెట్టులెటులొ
నాలుబిడ్డలపోషణ కలుకువడుచు
లేమి జీవించు నొక్కఁడు సోమశర్మ. 1

క. రోకలిమియు, చేకలిమియు
వాకలిమియు లేనియట్టివాఁ డగుట నతం
డే కలిమికి లెఱుంగక
పైకొలఁదుల పొంతఁ బోక బ్రదిమిం గనుచున్. 2

గీ. ఆయవార మదియ యాదరు వైనను
పంచభిక్షుఁ దుష్టి నించుచుండు
పిలిచి, యాదరమునఁ బెట్టి, వలసినంత
కంటె హెచ్చుగాఁగ నతఁడు గొనఁడు. 3

ఉ. ద్వారమునందు కన్బడినయంతనె లోఁగిలివారు బియ్యమో
కూరయొ, కాయొ, పండొ, తమకుం గలదానిని యాయ
వారమున్, కూరిమిఁబెట్ట దానిఁ గయికొంచును నింటికిఁ

మిం చు ప ల్లె

దెచ్చి యిచ్చి సం,సారము నీఁదు; వేదఱిమిచాయల నించె
పూరి యింటిలోన్.

చ. తడఁబడకుండఁగా నొరుల తప్పులొ, యొప్పులొ గ్రుక్కఁ
ద్రిప్పకే, బడబడ వాగలేఁ డికను పైకి పటారము లో
లొటారమౌ, వెడవెడ మాఱువేసముల వేయఁగలేఁ; డిఁక
మాటలాడుచో, మడత లెఱుంగలేఁ; డెటుల మన్ననఁ జెం
దెడు బ్రాహ్మణుం డిలన్? 5

గీ. కప్పవిప్ప సమర్థుండు గాఁడు; లేని
గొప్పఁ జెప్పంగలేఁడు, లేకున్న దేహి
యనుచు యాచింపనేరఁ; డెట్లబ్బు సిరి, య
మాయికుండగునట్టి బ్రాహ్మణున కపుడు? 6

ఆ. "ఆలు తలనునాడు నాలుక యగుచుండు;
జాయ నడక నుడులజాయఁ దిరుగు;
దార కూర్పుపూలదారమై, కలియును
దార పాలఁ బంచదారపోలె." 7

ద్వి. అను నుడుల్ వీడని యర్థంబునట్లు
చని మను నాసోమశర్మయర్థాంగి. 8

ఆ. ఇంతిగాన యామె యిలు దిద్దితీర్చెడు;
పొందు విందుసేయు పొలఁతిగాన;
ఒరునిఁ జూడ వెఱచు నుగ్మలి గావున;
మగువ గాన తావి నెగడుచుండు. 9

క. కడచంటిని, నెడచంటిని
కుడియెడముల కొంగు పట్టుకొని పైఁబడుచున్
మెడకాళ్ళఁజుట్టు బిడ్డల
కడు నోరిమి సాకు నామె గంపెం డైనన్. 10

ఆ. పాయి నిచ్చి కింకఁ బాయఁగఁజేయును;
కొంగు దరికిఁ జేర్చి కుస్తరించు;
పోరు పెట్టుచుండ నే రీతినో యామె
యూరడించు పిల్ల లొప్పునటుల. 11

ఉ. ఆకులగాని కంచములయం దిడ రామిని నోగిరంబుఁ దా
నాకులపాటు లేక తినునంతకు మిక్కిలి యోర్మితోడుతన్
ఏకడనైన నొక్క మెతు కెంగిలిఁ గానక యుండునట్లుగా
నా కులపాలికామణియ యన్నము పిల్లలకెల్లఁ బెట్టెడున్.

సీ. కడిచేసి తినఁగ మాఱడుగ నేర్పినచోట
నెంతంత వలయు నంతంత పెట్టు;
కడిచేయఁ దినఁగ మాఱడగ నేరనిచోట
కడుమెత్తమెత్తగాఁ గలిపిపెట్టు;
కడి చిన్నదైన మ్రింగగ లేనిచోటుల
జాఱుజాఱుగ పెక్కుసార్లు పెట్టు;
కడు కింకపెట్టి యాఁకలి గల్గుచోటుల
ముద్దుసేయుచు గోరుముద్ద పెట్టు;
అడుగఁ బెట్టునుగాని చీకాకుపడదు;
అడలఁజేయదు; పిల్లలు కడుపునిండ

మించు పక్షై
కుడువ చే కాలు మూతియు గడిగి మేన
తడియు లేకుండ కొంగున తుడుచు నామె. 13

గీ. ఇంట నున్నను లేకున్న నెట్టులెటులొ
యోరిమిని గల్గి లేమి పై కుబుకనీక
జరపునేగాని తన కెంత జనవునైన
నిరుగుపొరుగులకేఁ గదా యింటియాలు. 14

గీ. నత్త, నావయు నగుచు నున్నట్టి బుడుత
లెల్ల నంతంత నెదుగుచు నేపుమీఱి
కొడుకులును గూతులును నీడువడయ, నింటి
నాయతియుఁగూడ చాలనిదయ్యె నపుడు. 15

గీ. ముద్దు ముచ్చటఁ దీర్చంగ మొదలె లేమి,
పిల్లలకు పెల్లుగానైనఁ బెట్టలేమి
నోర్మి నిల్లాలు నిమిడించు నుమ్మలికనుఁ
జూచి కడు దుఃఖ యగుచుండు సోమశర్మ.

ఉ. వ్రేఁకటి నిండుటాలు కను వ్రేఁగయితోఁపగ, బిడ్డలెల్ల వే
రాఁకలిచిచ్చునం దవిలి యల్లన నల్లన నిల్వ, లేమి య
ట్టాఁకలఁబెట్ట నేమెయిని నాఱడియే తను చుట్టుముట్టఁగా
కూఁకటి వ్రేళ్లతోఁ దెగియె గొబ్బున బాపని తెంపుతీవియల్.

గీ. తట్టు ముట్టాడునట్టి పేదఱిమి గలుగు
నింట నెట్లున్న వేగున నేఁగి యాతఁ
డనుదినమ్మును కోనేటి నంచనీట
స్నానసంధ్యాదిముఖ్య కృత్యములఁదీర్చి

మృడుని గుడికేఁగి వలఁగొని మ్రొక్కుచుండు. 18

సీ. అరచందురుని గేరు నళికంబునందున
నెరవైన ముత్తిరునీటి రేక
ఎడమ బుజాన పట్టెఁడు జన్నిదంబులు
నటుతను మేలి రుద్రాక్షమాల
కటిదేశమున పింజెకట్లు గీలించిన
నీడ నారించిన నీరుకావి
కుడిబుజంబున చేతి తడి యంగవస్త్రంబు
డాకేల చిన్ని తాటాకు గొడుగు
చంక పంచాంగమును రాగి సంబెళయును
నలర నీరెండ ప్రొద్దున నాతఁ డేగు
యాయవారంబునకు నగ్రహారమందు
"తేపకడ దోచు భానునిరూపుగాఁగ." 19

క. ఊరి చెఱువునకు నుత్తర
తీరంబున నప్పమంత్రి ధామము తనరుణ్
మేరువుపూసఁగ నది పెం
పారెడు గృహములకు నగ్రహారమునందున్. 20

ఆ. నింటగాఁగ ముగ్గు లింటిముంగలియందు
గుమ్మములను పసుపుకుంకుమంబు
పచ్చతోరణములు, పాలగచ్చుటరంగు
లెసగు నప్పమంత్రి యింటి కపుడు. 21

ఆ. వె. సోమశర్మ వచ్చి, సూటిగ వాకిలి

గడచి, దేహారంబు గడప నిలిచి
శైవదీక్షతోడ శంభుపూజావస
రైకశీలు మంత్రియప్పఁ జూచె. 22

శా. డంభాచారముగాక, నిక్కముగ షట్కాలంబు ధ్యాన
క్రియన్, కంభంబై పదునాఱు పూజలను చొక్కన్ ముద్ర
సాంగుండునై,యంభోజంబుల బిల్వపత్రికలుహారానీకముం
గూర్చుచున్, శంభుం గొల్చెడు నప్పమంత్రి శివపంచబ్రహ
మంత్రంబులన్. 23

ఆ. వె. అప్పమంత్రిభార్య యన్నమ యతని న
ల్లంత గాంచి, మిగుల యాదరమున
"ఈదినమున మీకు నిచ్చట శివపూజ"
అనుచుఁ దెలిపి చనియె నంతలోన. 24

ఆ. వె. దీక్ష ముగిసినంత ధీయుతుం డప్పన
మంత్రి, సోమశర్మ మనసులోని
కలఁత నెఱిఁగి మిగుల గారవించుచు నిట్టు
లొప్పమీఱ మితహితోక్తి ననియె. 25

మ. ప్రతినిం గానని శాంతతం గలిగి యార్తత్రాతయై, యింగిత
జ్ఞత, గంభీరత, సత్త్వసంపదను, దుర్గారక్షణ న్మించి, భూ
భృతపూజం గొను దానకుంజరుని ప్రాపుం బొంద నీలేమి ని
ర్గతియా, నమ్మహదాశ్రయమ్మొకటె కర్తవ్యంబుసుమ్మీ సఖా!

గీ. పురుషకారంబు మడిసేయు, పొల్లువోని
దైవబీజంబు నాఁటు న త్తఱిని; యపుడె

ఏచి వెదవెట్టఁ బండి యభీష్టఫలము
ప్రకటముగ నిచ్చు కర్మపాలికున కెందు. 27

మ. ఫలముం బొందఁగఁజేయు దైవము మనోవాక్కాయకర్మం
బులఁ, పలుయత్నంబు లొనర్చునేర్పరికి, సర్వం బర్థముం
గూరఁగా, గలదద్దాన; నెవండు కార్యముల చక్కంజేయునో
వానిముం, గలఁ బర్వోత్తు నదృష్టలక్ష్మి యనువాక్యం బొప్పు
సత్యంబునై. 28

ఉ. చాతకపక్షి డప్పిగొని చల్లనిచిన్కులు రెండొ మూఁడొ జీ
మూతముఁ జేరి వేడ జలముం ఘనవృష్టిని నద్ది నించు నా
రీతి వదాన్యశేఖరు దరిద్రుఁడు స్వల్పమె గోరుచో నం
దాతతసంపదాళి నిడునట్టిదసూ మహదాశ్రయం బిలన్.29

క. పారేతీరం బగు సం
సారాంబుధిఁ గడవఁదరమె చదురునికైనన్
దారాసుతపోషణకును
దారాశయు దానిఁ జేరుదారినిఁ గనుమా! 30

క. ఈవిధి మహదాశ్రయమును
నేవిధమునమైనఁ బొంది యీయొద్దడి నిన్
వే వీడునట్లు జతనము
తీవరముగఁ జేయు; మవల దేవుఁడు లేఁడే? 32

మంజరి. అని చెప్పుచుండెడియంతలోపలనె
ఓయిరం బంతయు నాయితం బయ్యె
నన విని నల్లింటి కప్పన యేఁగె

చేపట్టు గావించి, చిగురరఁటాకు
నడిమి యీనియ పుచ్చి యొడికంబుగాఁగ
పత్రభోజనములు పరగ వడ్డింప
పాత్రభోజనముగా భరిత భోజనము
నప్పనమంత్రికి నమరఁగా నంత
శివమహాసంకల్పసిద్ధిగా నతఁడు
నాపోశనము లిచ్చి యందరు నపుడు
'శాంతి'ని పఠియింప సజ్జలింగముకు
నైవేద్య మొసగి యందఱితోడ నపుడు
సాబంతితోడ భోజనములు దీర్చె. 32

ఉ. వేచిన కందిపప్పు నును వెన్నెలబోలినయన్న మప్పుడే
కాచిన యాలనేయి, కలగాయలఁ గూర్చిన ధప్పళంబులన్
వాచవి పచ్చడుల్ పొగపు వైచినకూరలు, నిండుచంద్రుతో
దూచగలట్టి క్రొంబెరుగుతోడను నప్పన పెట్టు నిచ్చలున్.

ఉ. ఉప్పును, చేదు, తీపు పులు పొఱ్ఱయును న్వొగరైనచాలుగా
గుప్పలు గూరలైన యెలుకుం జళు కారెడు పప్పుప్రాలునున్
లప్పలతోడ క్రొంబెరుగులం జిలువాలను, కమ్మ నేతులన్
అప్పన పెట్టుచో నరవయా మెత సా మెత పొల్లువోవదే! 34

ఉ. చెప్పఁడు కాని మాట చెవిచేఁ దగుదానినకాని, భక్తిమై
దప్పఁడు నొక్కపూట తనుదక్కిన వేలుపుపూజ; నీవి చే
ద్రిప్పఁడు నొక్కనాఁట; నరుదెంచినయర్థులు లెక్క మించినన్
అప్పన పెట్టుచో నరవయా మెత సా మెత పొల్లువోవదే! 35

మంజరి. అప్పమంత్రియు భోజనానంతరమున
కొలువుసావడి నిష్టగోష్ఠిమై నిలిచి
మానితరీతి తమ్మలములతోడ
దక్షిణ లిచ్చి యందఱిఁ దన్పె నంత 36

గీ. ఒంటిఁగా నుండు నప్పనయొద్ద తనదు
లేమి సుంతేని తెలుపంగ లేదు శర్మ;
ఇంగితజ్ఞుండు నైన మనీషి గాన
నప్పనయు నాతనికి నిట్టు లనుచు ననిపె. 37

క. వాకున మనమునఁ జేఁతల
నేకుఁడవై దాని నాశ్రయింపుము దానన్
చేకూరు సిరులు నీకు మ
ఊకువ మహదాశ్రయము తెఱంగది సుమ్మీ! 38

గీ. ఆలుమగ లిర్వురైనను నన్నియెడల
నొక్క మెలఁకువ నడకువ నొనరు టొప్పు;
కనులు రెండైన చూపు లొక్కటనె దాఁకు
కండ్లు రెండైన నిరుసు నొక్కటనె జుట్టు. 39
అనెడు సూక్తులు సార్థక మైనయట్టు
లప్పనయు నన్నమాదేవి యొప్పుచుండ్రు.

క. అప్పనఁగ నన్న మనఁగా
నెప్పుడు వలసినను నప్పు డిడి తా రొకమై
దప్పక మెలఁగుట వారల
కప్పన యన్నమయు నాఁగ సార్థక మయ్యెన్. 40

:మిం చు ప ల్లె

చ. అనుపమపాత్రదాన వరహస్తిని, గౌరిపదారవిందచి
త్తిని, నిఖిలౌఘశంఖిని, సుధీనుతుఁ డప్పన హృత్సరోజప
ద్మిని యన భర్తతోడ నిలువీచ్చుచు నన్నమదేవి దంపతీ
జనముల దేవి దేవరయు జానగునట్లు చరించు నిచ్చలున్. 41

గీ. గుడి, చెఱువు, తోఁట, నల్లిల్లు కొడుకు నిధియు
కృతియు నా సప్తసంతతిఁ గూర్చె నప్ప
మంత్రి యిచ్చె ప్రబంధలు మాన్యులైన
సత్కవులకెల్ల వేమార్లు పకటపముల. 42

గీ. భోగియయ్యును సంతతత్యాగి యగుట
రాగి యయ్యును నిత్యవిరాగి యగుట
యోగి యాతఁడు సంసారయుక్తుఁడైన
అస్మితాబుద్ధి లేనట్టి యప్పమంత్రి 43

క. అడుగఁడు; లేదనఁ; డర్థుల
కడ, కార్యముపట్ల,-వేలు గవ్వఁగఁ జూచుఁ
వడుగుల, గొడుగులు, తొడుగులు
మడుగులు వడుగులకు నప్పమంత్రి యొసంగున్. 44

క. ఆ కులసతి నాకుల నా
నాకులపాలికలనెల్ల నయముగఁ దనుపుఁ
ఆకులు పోఁకలు రూకలు
కోకలు రైకలును పసుపుకుంకుమ నిడుచున్. 45

క. మంతురుల నప్పనయు సీ
మంతినులం దతనియాలు నన్నమయును దా॰

రెంతయు సౌఖ్యం బుండిన
చింత యొకటి వారియెదల చిరమై యుండున్. 46

ఆ. అప్పమంత్రి పిల్లలందఱిలోనను
నన్నతోడఁ బుట్టినట్టి యాఁడు
పడుచు; ఆమెపేరు పార్వతి జనముద్దు
గాఁగఁ బెరిగె పెంపుగారవమున. 47

ఆ. ఈడు, జోడు చూచి, యిల్లువాకిలి చూచి
చుఱుకుఁదనపుమేలి తెలుఁగుచూచి
అయిన యింటివాని కప్పనప్రెగ్గడ
పెద్దకూఁతు నిచ్చి పెండ్లిచేసె. 48

ఆ. పెండ్లియైనవెనుక పెక్కుదినంబులు
గాకమున్నె వరుఁడు కాశి కేఁగె
స్నాతకమునయందుఁ దా కాశి కేఁగెడు
తీరు నిజ మటంచు తెలియఁజెప్ప. 49

గీ. గడచె నేఁడాది యింకను కాశి కేఁగి
యల్లుఁ డింటికి నేల రాఁడయ్యె ననుచు
తల్లడిల్లిరి పార్వతి తల్లిదండ్రి
పార్వతినిఁ గూర్చి వేఱ చెప్పంగ నేల ? 50

గీ. దివములును రేలు వారముల్ తిథులు పక్ష
మాసముల నింకొకేఁడాది మగిడిపోయె;
ఆఁడుపడు చింట; అల్లుని జాడ లేదు
ఏమి కానున్నదో ముందు నెవరికెఱుక ? 51

చ. ఎసగిన మేనితీవ ననలెత్తుచుఁ దావుల నించునట్లుగన్
పొసగిన నీలిగొసెనను పుచ్చిన వెల్గెడు నద్దుకట్టులన్
పసనిమెఱుంగులం జిలుకుబంగరునీ రొలికించినట్టులన్
మిసమిసలాడు జవ్వనము మేకొనె కాంతకు నంతకంతకున్

గీ పండువెన్నెల వెదఁజల్లు ప్రాయమందు
తాళిఁగట్టినమగఁ డట్టె తరలిపోయె;
చందురునివంటి మగఁ డెందొ చనియె నేని
కలికి బ్రదుకెల్ల చీకటి గాకయున్నె 53.

గీ. దూరమున కేఁగుఁగొలఁదిని తోర మగును
దగ్గఱఁగఁ జేరుకొలఁదిని తగ్గుచుండు
జగమునం దెచ్చటను గనఁ జనని వింత
యగ్గి రాజుచు నుండె నాయతివ మదిని. 54.

ఉ. వెగ్గలమైన వింత వెఱవేఁకిసెగల్ రగులంగ లోననే
మ్రగ్గెడుగానిఁ దా చలువమందులు దెమ్మన దేరినైనన్
బిగ్గరగాఁగఁ జీఱ దతిబేలుదనంబున నక్కినక్కి తా
నెగ్గతమైనచోట గుణియించుచు నుండు మనోరథార్థముల్.

ఉ త్రోపుడు లాడునట్టి నునుదొంతరసిగ్గులచే నెడందలోఁ
దేపకుఁదేప కొక్కమెయి దీకొనునట్టి తలంపువెల్లి దా
నాపగ లేదు; పూపవయసైన తలంపులలోని తీపులన్
జూపఁగ లేదు; వెన్వెలపుసోఁకును దాపఁగ లేదు నిచ్చలున్ 56

గీ. జగములో నగ్గిదగ్గఱఁ జనెడుదాని
కాల్చు, దూరాన నున్నచో కాల్పలేదు;

దూరమున నున్న హృదయవస్తువును గూడ
మన్మథాగ్ని దహించెడు మాయయేమొ? 57

గీ. సాజముగ రోగ మొకట నౌషధము నొకట
గలుగుచుండును; చిత్రమా చెలువలందు
వలపు వెరవేఁకి గలిగించువారు వారె
దానిఁ దగ్గింపఁగా నౌషధంబు వారె. 58

ఆ. ఎదురుచూచుచుండి రిన్నాళ్లు నన్నాళ్లు
ననక నెల్లవారి నడుగుచుండ్రి
వచ్చుజాడ లేక వెచ్చుచు తలిదండ్రి
పెక్కు దైవములకు మ్రొక్కుకొనిరి. 59

ఆ. శకునపక్షిగాని, స్వరవేది, చేవ్రాలఁ
జెప్పువాని ప్రశ్నఁ జెప్పువాని
అయిన కానివార లందఱ నడిగిరి
ఎవరివలననైన నేమి యనుచు. 60

గీ. కన్యజాతక మెట్టిదో కాని పెండ్లి
యైనమిథునత్వసౌభాగ్య మంద లేదు;
మిథునరాశి నొకప్పుడు మెలఁగకయు న
వగ్రహంబును జేసె నవగ్రహములు. 61

ఆ. మగనిపేరుఁ జెప్పుమా యని మోదుగు
రెమ్మఁబట్టి కూర్మికొమ్మ లెల్ల
మెల్లమెల్లఁ దాకు మేలంబు లన్నవ
లాకు స్వప్నమందు రాకలయ్యె. 62

గీ. గజపతిక్షితివరుఁ డేలు కాలమందు
వెల్లి మంచు తురుష్కుల తల్లి వచ్చె;
విడిసె నీయగ్రహారంబు వెలిపొలమున
నాయకుం డైన యోడ్డసేనాని యొకఁడు.

గీ. ఎవరివలన నెఱింగెనో యెఱుఁగరాదు;
ఎపుడు తనకంటఁబడియెనో యెఱుఁగరాదు;
ఏమి మేలొకో, కీడొకో, యెఱుఁగరాదు;
మన్నెసేనాని యామెపై మరులు గొనియె.

గీ లక్షణంబుగ నున్న బాలకినిఁ జూచి
మించుబలిమిని దాను హరించఁదలఁచె;
బలిమి తనదంచు గర్వసంభరితుఁ డగుచు
దణియు మలకలకునుఁ ద్రొక్కఁదలఁచె నపుడు.

గీ. మగఁడు నెడలేమి వేఁడిలో రగులుచుండ
వలచె తన్నొక్కఁడను నట్టివార్త వచ్చి
ఎదను సురిపెట్టి కలఁచుచు నెఱియఁజేసె
నురులు పుంటిని నెరవిన యుప్పుఁబోలె.

గీ. ఏక్షణమునైన తనమగఁ డేఁగుదెంచు
నాసయనుజ్యోతి యొకటియ యామె బ్రదుకు
దారి వెలిగించుచుండెను; ధీరమతిని
వలపుటపసడి రాకుండ మెలఁగు నామె.

గీ. అంత నొకగాలి కబురుచే నంత యామె
యాస యనుజ్యోతి యప్పుడ యాఱిపోయె

నాఁటినుండియు నెదనేమి నాఁటుకొనెనొ
నోటమాటయు లేకుండు, నీటుదక్కి. 68

ఆ. మూఁగవోలె నింటి మూలమూలలలోన
నొదిగియుండు, మిగుల బెదరుచుండు
బెదరుతోడ మిగుల బెంగయు మెండయ్యె
కన్నువొంద దొక్క గడియయామె. 69

ఆ. ఎప్పు డెవరివలన నేకీడు మూఁడునో
యంచు కుందికుంది యామె యంత
పేర్మి పోగు బిగఁ బెనిచిన బ్రదుకను
కడిది త్రాడు త్రుటిని పుడుకఁదలఁచె 70

క. ఓరిమిని నింతకాలము
హోరాత్రుల గడప నామె కునికి బరువుగాఁ
ఉరెల్ల మాటుమణిగిన
నోరాత్రిని మేనుఁదొఱగ నుద్దియసేసెన్. 71

ఆ. ఇంటిపెరటివెనుక నేతాము నూతికి
ప్రక్క కాలినడనుఁబట్టి యామె
మలకసేన విడియు పొలమున కంటిన
కళ్లమునకుఁ జేరె కడిమిమీఱి 72

గీ. కటికచీకటి, అరరేయి, కాలిదారి
బ్రదుకువాఁడిమి నెఱుఁగనిపడఁతి యొంటి
నెట్టు లిలువీడి యేఁగెనో యెఱుఁగరాదు.
కంటివెలుఁగయి, యొడలికి కవచ మగుచు

వేల్పేఁ గాఁబోలు ముందఱ వెడలినాఁడు. 73

ఆ. వె. చుట్టు వెంట్లు పెట్టి చూపఱ కొకగడ్డి
మేటునాఁగ; లోన మేనితోడ
నుండి చిచ్చు నొకటనుం దరికొల్పెను
ఎట్టిగుండెదిటవొ యెఱుఁగగలమె ? 74

ఉ. నెట్టికసీల క్రొంబసిమి నిగ్గులు దేఱెడు నెమ్మొగంబునన్
బెట్టినబొట్టుతో, ముడియఁబెట్టిన క్రమ్ముడితోడ మైబిగం
గట్టినచీరె, గుత్తమగు కంచెలతోడను చిచ్చుఁజొచ్చె నీ
పుట్టిన మానభంగమును బొందుటకన్నను చావెమేలునాన్.

గీ. భర్తనాడుట నాఁడు సైపకయ కాదె
అల్లసతి మున్ను యోగాగ్నియందు సుడిసె
భర్త లేకుంట పైమాన భంగ మగుట
కోర్వ కీసతి యగ్గిలో నురికె నేఁడు. 76

గీ తొలుత తనకడనుండియే చెలువ వెడలె
గాన కంచెలఁదక్క యాకన్నె రూప
మెల్లలోఁ గొనె, శుచి, లోకమెల్లఁ దెలియ
నామె హృదయశుచిత్వమర్యాద గరిమ. 77

గీ. ఆస్థలమునందు గుండము నమరుచుండు
గుండమును చుట్టుగా నొక క్రొత్తదైన
యూరు వెలసెను; ఈకథ కొప్పునటుల
నదియు కంచిలి యనుపేర నలరుచుండు. 78

క. కావున మహదాశ్రయమును
నేవిధమునైన పొందు మీవను నుడి సం
భావించి సోమశర్మయు
నావఁ దిన్నమాడ్కి లోన నలమటఁ జెందున్. 1

ఆ. అతఁడు పిన్ననాఁడె పితను గోల్పోయిన
కతన యొండువిద్యఁ గాంచలేదు
వడుగునాఁటిమాట వ్యర్థంబుగాకుండ
నాయవారవృత్తి నధిగమించె. 2

మ. కవితాధోరణి లేదు, సంస్కృతము శ్లోకంబేని స్పష్టంబుగా
వివరించంగలశక్తి చాల దిఁక దీవించంగ నాశీస్సు బు
క్కవగాహంబుననుండఁబోదు మృదువాక్యంబేనిపల్కంగ రా
దువదాన్యాశ్రయ మెట్లుజిక్కుతల క్రిందుం జేసి యోచించినన్

మ. నటుఁడైనన్, కవియైన, గాయకుఁడునైనన్ హాస్యకాఁడైన యు
త్కటతథ్యేతరవాదకుం డయినగాకన్ రాజసన్మాన మొ
క్కటఁ బొందంగ సమర్థుఁ డెట్లగును చంకం జీర్ణపంచాంగసం
పుటముం జేతిని చెంబు దాల్చు జడవిప్రుండెంతగాఁజూచినన్.

గీ. ఏమిసేయుటకును దోచ కిరుగుపొరుగు
నెదురుగా నున్న పెద్దల కిందఱకును
అప్పనామాత్యుఁ డాడినయట్టిదెల్ల
పూసగ్రుచ్చినరీతిని పొసగఁజెప్పె. 5

ఆ. దానకుంజరుండు దానకుంజరమన
గజమువేల్పు గాన గజము నొకట

మించుపత్తై

నాశ్రయింప నీకు నఖిలసంపద లబ్బు
ననుచు నొక్కవృద్ధు డపుడు చెప్పె. 6

గీ. జంతువులను మహీయమై చనెడుకరిని
నాశ్రయించుటయే మహదాశ్రయంబు
అనుచు తనకేమొ యందఱికన్న తెలివి
గలుగునటు లిట్టు లటుచూచి పలికె నొకఁడు. 7

గీ. జంతువులను మహీయమై చనుటెగాక
కర మొకటికల్గు నాశ్చర్యకరముగాగ
హస్తిదానంబు సేయు, విహస్తుఁ డేమి
చేయు, హస్తిని గొలుమని చెప్పె, నొకఁడు. 8

ఆ. రెండుకాళ్లుగలుగు బండలకన్నను
నాల్గుకాళ్లబసివి నాడె మెఱుఁగు
ఐదుకాళ్లజంతు వంతకంటెను మేలు
కొలువుమేను గనుచు పలికె నొకఁడు 9

గీ. అష్టసంఖ్యాప్తి గణనీయమైనకతన
అష్టవిధభోగభాగ్యంబు లందఁజేయు
కష్టమను కోకు; అశ్రయిఁగమ్ము కరికి
నష్ట మేమని యనె యొక యష్టకుండు. 10

గీ. నరులకును వానరులకుఁ గుంజరములకును
నేకరీతిగనుండు మస్తిష్క మనుచు
చెప్పగా వింటి నొకమాట చిన్ననాఁట
తథ్యమని యనుభవుం డగుదశమి పలికె. 11

గీ. స్వల్పమే యబ్బ నరులను నాశ్రయింప
ఏకడను వానరంబు స్వాధీన మగునె
అందలము నెక్కుసిరి నిచ్చు నంతలోన
కుంజరుని గొలువు మనుచు నొక్కొండు చెప్పె. 12.

ఆ. వె. నిజము చెప్పుచుంటి నీదుసంగతియెల్ల
యెఱుకగలఁడుగాన నిట్టిరీతి
యప్పమంత్రి! చెప్పె నట్టుల నొకదాని
నాశ్రయింపు మనుచు ననియె నొకఁడు. 13

మ. నరులంగాంచుచునాశ్రయించుచునుబిన్నంబెద్దయున్నాక, నె
వ్వారిగుమ్మమ్మునఁ గుంకుమం బసుపునొప్పం దోరణాల్గట్టి యుం
తురు వారిండ్లకుఁబోయి వేఁడెదును గేస్తుంగానియాయర్థిముం
దరుగుం బెద్దమ పానకంబు పుడకై యాచించుచో నడ్డమై.

ఉ. వానరజాతిచెల్మి ధనవంతుఁడు నయ్యెను రాముఁ డట్టిచే
వానరనాథుఁడౌ దశరథాత్మజు కబ్బినయబ్బుఁగాక, ఆ
వానరమైన నెంతయు నవారితరీతిని చంచలాత్మ లే
వానరచేష్ట లింకఁ గొలువంగలఁ డెట్టు నభీప్సితమ్ముకై. 15

గీ. నరుల గొలువంగ లేఁడు, వానరులనేని
చేరి యాచించి సుఖపడనేరఁ డంత
యప్పయామాత్యుఁ డాడినయటులదాన
కుంజరుని యాశ్రయింప చేకొనియె శర్మ. 16

ఆ. ముగురురాయలందు మూఁడవవాఁడైన
గజపతీంద్రు నేనుగలు వసించు

తోఁటలోన నొక్కతోరంపుదానిని
నాశ్రయించు నాతఁ డన్వాహంబు. 17

గీ. ఆయవారమునకు ముందు నచటి కేఁగి
తిథియు వారంబు నక్షత్రవిధులఁ దెలిపి
యోగకరణంబులును విశేషోపరాగ
కర్మకాండనుగూడ నేకరువువెట్టు. 18

గీ. ఎంతకాలమొ నిటు లాశ్రయించుచున్న
వింత గాన్పింపలే దిసుమంతయైన
విసువు జనియింపఁ దొడఁగె నవ్విప్రునకును
నైన వీడంగలేఁ డట్టి యాశ్రయంబు 6I

ఉ. అంతయొ నింతయో మెదడునందున తెల్వియగల్గెనేని యీ
వింత తెఱంగు టాశ్రయపువేదురు గొందురె ప్రాణికోటి న
త్యంతసమున్నతస్థితిని నందు మనుష్యులవీడి కోఁతులన్
జంతుల నాశ్రయింతురటె సంచలబుద్ధిని నెట్టిఛాందసుల్.20

ఉ. పూనికతోడ నాతఁ డొకప్రొద్దునుఁ బాయక నావటమ్ములో
నేనిక నాశ్రయింప తనకెందును లాభము లేకపోవఁగా
నేనిక నాశ్రయింప తుద కింతయు నాశ్రమ మిట్లుగా గజ
స్నానమువోలె నెంతయు వృథాగతినయ్యెనటంచు నెంచెడిన్.

గీ. ఒక్కనాఁ డంత పెన్మద మెక్కి గజము
కాలిగొలుసుల భూమి నగల్చి త్రెంచి
గీఁకవెట్టుచు నెవ్వరి నాఁకఁగొనక
రేయి జరియించె; తెలవాఱ రివ్వ మనుచు. 22

గీ. ఎఱికలు గలట్టికొండనా నెసక మెసగ
వ్రేళ్లతోఁ జెట్లఁగొమ్ములఁ ద్రెళ్లఁజేసి
పెళ్లుపెళ్లున కొమ్మల విఱచి యిండ్ల
కంభములు గోడలను నెల్లఁ గలయ నూఁకి
భళ్లుభళ్లున పైకప్పువెల్లఁద్రోచి
పఱచివచ్చెను ప్రజలపై భద్రగజము. 22

ఆ. అగ్రహారమంత హాల్లోహాలంబయి
తల్లడిల్లె నేను గల్లరికిని
పాఱఁ డొక్కఁడొక్క పరువున బాఱుచు
రాజుగారి కెఱుఁగరాఁగఁ జెప్పె. 24

గీ. గజపతియు దెలిసినంత తత్క్షణమె దానిఁ
బట్టగా మావటీలను భటుల నంపె
సంభ్రమముతోడ వార లచ్చటకువచ్చి
కట్టఁగాఁ బట్టఁగా లేక యట్లె యుండ్రి. 25

ఆ. రోజురోజు తా నరుగు నట్ల బాపఁడు
పోవుచుండ ; "నేడుపోవ నీకు
ప్రాణహానిగలుగు నాలుబిడ్డలఁ జూడు"
మనుచు నచటివార లడ్డుపడఁగ. 26

గీ. వినియు విననట్లు వెడలెడు విప్రుఁ జూచి
"ఇంతకును మేముచేసెడి దేమి నీదు
కర్మ మెట్లున్న నట్లగు బొమ్ముపొమ్మ"
టన్న బాపఁడు వడివడి యరిగి ముందు. 27

మించు పట్టె

గీ. నియతమగా స్థానమందు నేనికను గాంచ
లేక నొకకొంతదవ్వున భీకరముగ
నెదురుపడుదాని యదరును బెదరులేక
నెదురుకొనె బ్రాహ్మణుఁ డదె యద నటంచు. 23

గీ. బ్రాహ్మణుని చూచెనో లేదొ భద్రగజము
రోషభీషణ మైనట్టి రూప మడచి
సహజగంభీరరీతి ప్రసన్న మగుచు
నట్టె గిఱ్ఱున దిరుగుచు నతిరయమున. 29

ఆ. వె. ప్రతిదినంబు తనకు పంచాంగమును జెప్పు
నట్టిచోట నమ్ర మగుచు నిలిచె
బాపఁ డంతఁ జెప్పె పంచాంగముచు చెప్పి
నంతసేపు నేను గట్లయుండె. 30

ఆ ఆదియ యదనుగాగ నాతేని భటులెల్ల
భద్రగజముగట్ట పట్టువడియె
మొదలతోఁక మడచి మూలమూలలపాఱు
పిరికిబంట్ల కిదియ వెరవుగాన. 31

ఆ. వె అడ్డమూఁకలేక యాథార్థ్యమును జూపు
నట్టివాని నెవరు పట్టలేరు
శాంతవృత్తి నుండుసాదులవేదల
నెదిరి పట్ట వీరు లెల్లవారు 32

ఆ. ఉత్కటునకలైన పెక్కురుబంట్లచే
పట్టుపడనియట్టి భద్రగజము

"బడుగు బాపనాఁడు గడియలోఁ బట్టెను
చిత్ర" మంచు జనులు చెప్ప, రాజు. 33

గీ సోమశర్మను బిలిపించి సేమ మడిగి
పల్లెకాపద లేక కాపాడితంచు
సంస్తుతింపఁగ ప్రాకృతజనునియట్లు
యుక్తగతి మాని యిట్లు ప్రత్యుత్తరించె. 34

ఆ. అప్పమంత్రి యాడినట్టులఁ జేసితి
నంత కాని యెఱుఁగ నన్యమయ్య
అనుచుఁ జెప్ప; నప్పనను బిల్వఁబంపఁగా
రాజు పనుప నతఁడు వ్రాలె నచట. 35

ఆ. నిజము సోమశర్మ నిప్పచ్చరంబున
దోఁగుచుండ నాకుఁ దోచినట్లు
చెప్ప, పట్టుఁదలను చెప్పినదాని, దే
వుని దలంచి చేయుచుండె నితఁడు. 36

గీ. గజపతులు మీరు గాన మీగజమె గాన
ఎంతయో యోరిమిని నాశ్రయింపఁ జూచి
నితని లేమినిఁ బోగొట్ట నెంచి తమదు
పాదసన్నిధిఁ జేర్చె నపేదవాని. 37

ఆ. అనుచు నప్పమంత్రి యాడిన నాపల్లె
సోమశర్మ కీయఁ జూచె రాజు
అప్పమంత్రి కాదె యంతయుఁ జేసె నా
చేత యేమటంచు చెప్పె నతఁడు. 38

గీ. గజపతియు బాపని యమూయికత్వమునకు
నెంతయును జాలినొందుచు నిట్టు లనియె
ఇచ్చెదను పల్లె యప్పన కిపుడె, దాన
నెంత కావలెనో గ్రహియింపుమయ్య. 39

ఆ. అనుచు నప్పమంత్రి కప్పుడె యాపల్లె
ధారవోసె, రాజు దత్తిగాను
దాని నప్పమంత్రి దగ్గఱ సగబాలు
ప్రీతి శర్మ దా పరిగ్రహించె. 40

గీ. తనకృతజ్ఞత మంత్రి యప్పనకుఁ దెలుప
శర్మ యాపల్లె నెల్లను శాశ్వతముగ
నకరముగ నూఱుగడపగా నప్పయాగ్ర
హారమనఁజేసె నాచంద్రతారకముగ. 41

గీ. ఏనుఁగును నాశ్రయించి దా నింతసిరిని
బొందె గావున గజపతి భూమివిభుఁడు
ఏను నెక్కించి కటక మూరేగఁజేసి
సాగనంపెను తన్నిజస్థానమునకు. 42

ద్వి. పాలుపొంగినయట్లు బాపనియింట
శ్రీలుపొంగెను యశశ్రీ నిండుకొనియె
సరిదీని విని, చెప్ప, చదివిన వ్రాయ
కరుణించు శివుఁడు మంగళమహాశ్రీలు. 43

Sri Rama Press
Madras.